

rit immortale, nam per continuam consumptiōē humidi radicalis debebat naturaliter aliquando mori quamvis sine infirmitate.

Atque in Sacratissimo Virginis corpore fuit eximia pulchritudo, nam Maria paritura erat Speciosum formam præ Filiis hominum, ideo que vocatur in Scriptura *Tota pulchra*. Erat autem ea venturæ adeò castissima, ut illam viuentibus castitatem afflaret iuxta Bernardum, & Gerzonem; quod potuit provenire, vel à qualitate aliqua supernaturali corpori Virgineo indita, vel quia Deus hoc ad Mariæ præsentiam efficiebat. Demum omnibus iniiciebat venerationem, & reverentiam, atque ideo nullus homo licet impiissimus ausus est vñquā vel levissimo Verbo Mariam lñdere, etiam quando inter tot Viles homines iuxta

Crucem stetit.

DISSESSATI^O VI.

De adoratione, & cultu Deipara.

CVm hucusque de Marianâ prædestinationis effectib⁹ egerimus, & statuerimus immensas illius, ac penè infinitas excellentias, restat solum, vt tant⁹ dignitatis culmen præclives adoremus. Quare sit.

SEC^q

111

SECTIO PRIMA. *Ad quæ adoratio?*

PRæmitto ad resolutionem questionis, quod honor est testificatio alienæ excellentiæ, & opinionis, quam de illa habemus: Cui si superaddatur protestatio subiectionis nostra ad subiectum honoratum, excellentiæ, utilitatis, ac dominij super nos, vocatur *Adoratio*. Atque hæc est triplex: Si enim alicui subiecto fiat propter excellentiam Divinam, quam habet est *Latria*, & hæc est propria solius Dei: Si propter excellentiam creatam magis accedente, & participantem de Divina, est *Hyperdulia*: Si demum propter creatam excellentiam minus de Divina participantem, est *Dulia*. Nunc sit.

Prima conclusio cum omni bus Doctoribus Catholicis: Beata Virgo adorabilis est, & debet adorari. Probatur conclusio, primo ex D. Damasc. Orat. 2. de Assump. aiente. *Decet Deum Matrem ea, que Filij sunt possidere, & ab omnibus rebus adorari;* atqui non deceret, si non esset adorabilis: Ergo est. Secundo ratione à priori. Illud subiectum, in quo est titulus veræ adorationis, est adorabile, & debet adorari, sed in Maria sunt plures tituli veræ adorationis: Ergo adorabilis est, &c. Probatur minor: In Maria est maxima inter Creaturas excellentia, & illi

intrin-

intrinseca, nimirum Maternitas Dei consistens in duplii qualitate supernaturali ordinis hypostatici, & actione generativa Dei hominis; item que gratia habitualis simpliciter infinita, & omnium maxima puræ Creaturæ possibilis, contactus que physicus corporis Xpi in utero per novem menses, ac dénum utilitas, & dominium supra homines ratione redemptionis: Ergo in Maria, &c.

Tertio, quia Mariam honoravete Sanctissima Trinitas, Sancti Angeli, Apostoli, Doctores, omnes nationes, & omnia ferè Universi loca maximis titulis, & encomijs; unde constat eam ab hominibus, honorari, & etiam coli debere. Quarto denique, quia Maria habuit specialem assistentiam, & custodiam Spiritus Sancti. Ex quo licet plures Auctores dicant habuisse Gabrielem Archangelum pro Angelo Custode; certius tamè est iuxta P. Rod. q. 6. sect. 1. §. 1. nullo particulari Custode equisit, sed plures habuisse secum Spiritus assistentes; indeque Gregorius Nicomediensis ait. Oportebat, non unum solum servire Angelum, sed decies millies ei.

Secunda conclusio cum P. Rip. de ente supernat. tom. 2. disp. 79. sect. 8. num. 64. Nomen Sanctissimum MARIAE debet adorari aliqua adoratione communi nomini IESV. Probatur conclusio ex Gerzone Serm. de Anunt. aiente.

Hodie

Hodie Domina nostra aliud nomen accepit, & profectius quod esse posset homini post nomen Filiij sui, quod Mater Dei dicatur: ita quod in nomine suo omnia fecerint in Celo, & in terra, & in inferno; at qui hoc genus adorationis est proprium Sanctissimi nominis Iesu iuxta Apostolum dicentem, In nomine Iesu omne genu flectatur; ergo Auctor quod ipse Dominus noster coram Maria sapienter flexit. Quis oráderet, nisi ita dixisset Richardus à S. Laur. Lib. i. de Laudib. Virg. Malib. viii. viii. neque dirur genuflexit filius orans Matrem suam obtemperante. Tertia conclusio cum dñmis Theologis Maria adoranda est ratione Maternitatis teosim à gratia habituali adoratione hyperdulia quae est diversa specie à Dulia, & qua reliqui Sancti adorantur. Probatur prima pars conclusio ex D. Thym. 3. p. 1. q. 25. art. 4. dicente, Beata e. Virginis de votis sacerdotio dulce eminentius, quam carnis Creaturæ, in quantum ipsa est Mater Dei; & idem dicimus quod debetur ei, non qualificante dulia, sed hyperdulia. Et rationem Caelatus adjecit 2. 21. q. 102. art. 4. ad 2. Quia sua dignitate fines Divinitatis propinquias attigit; nam enim Xpo vt homine habet Maria consanguinitatem, affinitatem vero cum Xpo vt Deo.

Vnde sic argumentor à priori: Creatura propinquior Deo reliquis Creaturis magis participat de Divina excellentia; sed eo ipso debet adorari maiore, & speciali adoratione, que

Bb.

dicitur

dicitur hyperdulia: Ergo ita debet adorari; atqui Maria est propinquior Deo reliquis Creaturis, & cum eo habet maiorem excogitabilem coniunctionem, scilicet per consanguinitatem, & affinitatem, hoc que ratione Maternitatis seorsum à gratia habituali, vt patet: Ergo debet adorari hyperdulia. Secunda pars conclusiois constat, nam adoratio dulia debita alijs Sanctis habet pro motivo excellentiam Divinæ participationis per gratiam habitualem; atqui adoratio specialis debita Mariæ habet pro motivo excellentiam Maternitatis, qua est maior, & sublimior participatio, quam gratia: Ergo est diversa species.

Sed contra primam conclusionem argues primo: D. Epiph. heres. 78. negat posse dari adorationem Mariæ: Ergo, quia non est adorabilis. Ulterius: Si Maria esset adoranda, ideo esset, quia habuit contactum corporis Xpti; hoc est, solum esset adoranda propter Filium: Ergo solum respectively, & non simpliciter ei debetur adoratio. Ad argumentum, distinguo antecedens, negat posse dati adorationem latriæ, concedo, aliam, nego: S. enim Epiph. agebat contra Collyridianos, qui dicebant, Mariam debere adorari, vt Deam, proinde que adoratione latriæ, propria solius Dei, ideoque hanc, & non aliam negavit Epiphanius. Ad id quod additur, distinguo antecedens, ideo solum;

solum; nego, & propter Maternitatem inter trinsecam stantem in qualitatibus, physice inhaerentibus, concedo, & nego consequentiā.

Argues secundo contra tertiam conclusiōnem: B. Virgo debet adorari latria: Ergo non hyperdulia. Probatur antecedens: Adoratio Mariæ refertur ad Divinam excellentiam; sed si ita refertur est latria, vt est adoratio humanitatis Xpti, vt unitate Verbo: Ergo B. Virgo, &c. Nego antecedens, & distinguo maiorem probationis, refertur remotè ad Divinam excellentiam, concedo, proximè, nego: Et minorem, sed si refertur proximè, est latria, concedo, si remotè, nego. Etenim cum dignitas Mariæ sit pure creata, non possit proximè eius adoratio referri ad excellentiam Divinam, sed tantum remotè properter coniunctionem cum Filio: Indeque disparitas est ad humanitatem Xpti, nam cum exilla, & Verbo resultet suppositum Divinum, eius adoratio proximè ad Divinam refertur excellentiam; Iecus autem se habet Mariæ, vt patet.

Contra tamen: Crux debet adorari latria: Ergo, & Beata Virgo. Probatur consequentia: Ideo primum, quia Crux habuit contactum physicum corporis Xpti per tres horas; sed Maria per novem menses habuit contactum physi-

cum corporis Xpi; imo, & unionem cum illo; nam fatus vnitur vtero Matris per eam viam, qua nutritur: Ergo si Crux debet adorari latra, potius B. Virgo. Nego consequentiam, & distinguo maiorem probationis, quia praeoccise, nego, & quia non habet aliud titulum, vt adoretur, concedo, & nego consequentiam. Disparitas autem est, quia Crux cum sit subiectum irrationale, non est capax Divinæ nature, propter quam adoretur; ideo solum adoratur, propter id, quod representat, scilicet Xptum, apropinde adoratione latræ: At verò Maria cum sit particeps Divinæ naturæ per gratiam, & Maternitatem, quæ est participatio creatæ, est in se adorabilis, ac proinde solum hyperdulia.

SECTIO SECUNDÆ.

An adoratio Marie fuerit motivum superbie Angelicæ?

Quamvis hæc percolebris questio ad tractatum de Angelis tota pertineat, quia tamen a nobis est in honorem B. Virginis resolvenda, iure hic optimo pertractatur. Pre-

mitto igitur primo, certum esse apud Theologos præter Scotistas & Scripturis, & Patribus, primum Luciferi peccatum suisse superbiam; eam quæ maximam. Et est ratio, quia iuxta definitionem Augustini lib. i. de Genes. ad litt. cap. 4. superbia est. Inordinatus amor excellentie propria; atqui quando Scriptura loquuntur de peccato Luciferi talem exprimunt affectum, nam Isaia 14. dicitur de eo, in celum ascendam, super astra Dei exaltabo solium meum; Job 41. vocatur Princeps inter omnes filios superbia, & Ezech. 28. Elevatum est cor tuum: ergo,

Quia tamen, ut rectè ait Aug. ibidem, inuidia sequitur superbiam, posito primo superbia peccato, addidit etiam Lucifer invidian: Atque ita expressit S. Leo, inquietus: Primum superbiam, ut caderet, deinde inuidus, ut noceret. Et quod hæc duo peccatorum genera cadere possint in substantiam puræ spiritualem, qualis est Angelus, indubitatum est; nam ad affectum inordinatum propriæ excellentie, & ad tristram, seu odium de aliena felicitate, non requiritur corpus, ut est evidens: Vnde facile illa peccata purus spiritus potuit committere, sicut etiam peccatum inobedientia, ira, odio, Divini, iniustitiae, & alia. Quæritur ergo: An primarium motivum talis superbia, seu finis ultimus, fuerit excellentia Marie, eiusque adoratio, licet etiam habuerit alia secundaria motiva;

Præmitto secundo: Quod licet iuxta à nobis dicta in trac. de Angelis diff. 2. sec. 3. conclus. 2. ex sententia ferè omnium antiquorum Patrum Ecclesiarum, quos ibi retuli, omnes Angeli sint eiusdem speciei infimæ, indeque nullus sit alio in natura excellentior. Tamen Lucifer, ut retinet communissima Theologorum sententia cum pluribus Patribus citatis à P. Viegas in Apoc. 12. sect. 18. & Arriaga de Angel. disp. 24. sect. 10. Fuit omnium tam bonorum, quam malorum supremus in gratia, munere, & dignitate; quod exinde patet, quia Scriptura illum vocat: Principium viarum Domini -- signaculum similitudinis, & Luciferum; ut illum lucidorem inter ceteros designet. Inde reiicitur sententia, licet pia, aliquorum nostrantium Recentiorum, qui volunt peccatum Luciferi fuisse invidiam de excellentia Sancti Michaelis: Qui enim poterat Michaeli invidere, cum se cognosceret superiorem?

Præmitto tertio: Quod iuxta illud Xpti Domini; Ita in ignem eternum, qui paratus est Diabolus, & Angelis eius, plures Angeli inducti à Lucifero, vel suasione, vel saltē exemplō, ut vult P. Arriaga, in superbiam, & invidiam inciderunt. Hi que Mali Angeli, non ex vno tantum choro, sed ex alijs etiam ceciderunt ordinibus; nam quod peccaverint aliqui ex Principatibus, & Potestatibus patet ex illo Pauli ad

Ephes. 6. Adversus Principatus, & Potestates tenet brarum harum, & ex illo ad Colos. 2. Expolians Principatus, & Potestates: De Angelis constat ex usq; loquendi, ibi, & Angelis eius: Lucifer demū erat unus de Seraphin; Ezechiel vero vocat eum Cherub propter sapientiam.

Præmitto quarto: Quod Maria verè proprie est Dominæ, & Regina omnium Angelorum, & hominum, totiusque universi: Hoc patet evidenter ex Patribus; nam Arnoldus Carnot. tract. de laud. Virg. ait: Maria lingua syriaca Domine dicitur; constituta quippe est super omnem Creaturam, & quicumque Iesu curvat genu. Matre quoque pronus suplicat: & Filij gloriam cum Matre non tam communem iudico, quam eamdem Sapientissimus Idiotæ de Virg. cap. 1. inquit: Dedit tibi, Maria, tota Trinitas nomen, quod posse non men Filij tui est super omne nomen, ut in nomine tuo omne genuflectatur Cœlestium, terrestrium, & infernorum.

Divus Bonav. in spec. loquens de duabus famulabus Esteris ait: Dua famulae, quarum Dominæ est Regina Maria, sunt Angelica, & humana natura. Angelica est illa, super quam in Calo innititur tamquam potentissima Angelis imperando. Ex quibus infertur, quod cum omnes subditi, & Vasalli teneantur venerari suos Dominos, Reges, & Imperatores, omnes etiam Angeli debent adorare Mariam, ut Dominam, Reginam,

& Imperatricem : Ac proinde ex quo cognoscere Mariæ dignitatem , cognovere etiā quam habebant , obligationem eam adorandi , & ad eius nomen , sicut ad nomen Iesu genuflectendis .
 Præmitto quinto , quod quandò Apost. ad Hebr. 1 , ait . Et cum iterum introducit Præmogenitum in orbem terrarum , dicit , & adorent eum omnes Angeli eius ; iuxta communem sensum Théologorum , Interpretum , & Patrum ; ut ait Exim. Doct. in ly iterum exprimitur Xptum Dominum fuisse primo per revelationem introducendum , seu propositum Angelis ; ac proinde illis in via revelata fuit incarnationis , & per consequens dignitas Mariæ Deigenitricis . Ut autem intelligatur , quomodo id fieri potuerit , cum iuxta dispositionem signorum à nobis stabilitam diff. 1. sect. 1. decretum Incarnationis , & Maria fuerit in signo posteriori ad decretum Angelorum , & ad Luciferi peccatum .

Præmitto sexto : Quod iuxta à me dicta in tract. de scientia medi diff. 4. sect. 3. cum ferre omnibus nostris deus sua decreta libera , quæ haberet , vel habet sub aliqua conditione prorsus indifferenti ad vitruvis cognoscit per scientiam conditionatam , cum talia decreta habeant intrinsecam veritatem , & Deus nullam veritatem ignorare possit . Inde Deus habet hanc scientiam : si permisero Ad peccatum , & ille peccaverit , doceremus Incarnationem Verbi ; & ratione

riam

riam Genitricem illius . Deinde cum Deus notis tam , quam habet , revelare possit , potuit revelare , & de facto revelavit Angelis in primo signo veritatem conditionatam Incarnationis , & existentia Mariæ ; illos que obligavit iuxta textum Apostoli modò expressum , ad Xptum , & Mariam adorando dicens adorarent eum , & eam omnes Angeli .

Hinc clare percipitur , quomodo licet Maria sit absolute decreta in quinto signo , potuerit tamen peccatum Angelorum esse aliquā mortilio contra Mariæ adorationem , quam iam cognoscerant conditionate futuram , & adorare tenebatur . Aliter reū compōnit P. Arriaga , vt defendat cum Eximio superbiam Luciferi fuisse appetitum vniōnis hypostaticæ . Ait enim diff. 24. de Ang. sect. 5. Deum Angelis in via revelasse vniōnem hypostaticam cum natura humana , ac proinde etiam dignitatem Mariæ , solum ut possibilem ; in hac enim revelatione nullum est inconveniens , & ea posita , potuit Lucifer vniōnem sibi ex superbia appetere , & exinde non adorare Mariam , vt Reginam suam .

Præmitto septimo : Quod Exim. Doct. lib. 7. de Ang. cap. 13. num. 13. postquam ingenuè confessus est , sententiam suam de Luciferino appetitu vniōnis hypostaticæ cum Verbo : Novi est nam , quia nec ex scripturis , vel Patribus sufficienter ostenditur , nec ratione convinci potest concludit

cludit sit: Quod de omnibus opinionibus, que in hoc punto probabiles concenerunt, dici potest. Hinc non sumus novitatis accusandi, si sententiam novam, fundatam tamen probabiliter in Scripturis, Patribus, & ratione, in Scholas inducamus: Præsertim cum simpliciter dici nequeat nova, nam illam insinuat Sapientissimus P. Eusev. Nieremb. tom. 2. trac. de affectu, & amore erga Mariam cap. 6. licet nos illam totam, nullo duce, ex professo discusserimus. His ita præmissis.

Nostra conclusio est: Motivum primariū, seu finis ultimatus superbiz Luciferi, & reliquorum etiam Angelorum rebellium, fuit excellentia Mariæ, eius adoratio, & subiectio omnis Creaturæ: Vnde peccatum Luciferi fuit, se nimis extollere nolendo obedire Deo, præsertim in ordine ad Mariam adorandam, & ei se subiiciendum tamquam Dominae, & Reginæ. Probatur conclusio auctoritate Scripturæ, nam Apoc. 12. signum magnum apparuit in Cœlo, Mulier amicta sole, &c. Et factum est prælium magnum in Cœlo: Michael, & Angelis eius prælabantur cum Dracone, & Draco pugnabat, & Angelis eius. Pro cuius textus intelligentia.

Sciendum est primo: Illum ab omnibus Scholasticis cum Magistro in 2. dist. 6. & D. Thom. 1. p. q. 63. art. 8. intelligi de eo prælio, quod quando Lucifer contra Deum rebellavit, commisit cum illo Michael Princeps Militiæ Cœlestis,

Cœlestis, & à Cœlo perdullem exturbavit. Secundo, quod illa Mulier fuit Maria Domina nostra, ut tener Aug. lib. 4. de symbolo ad Cast. Epiph. serm. de laud. Virg. Bernard. serm. sup. signum magnum, & plures alij Patres relatii à nostro Viegas super hunc locum. Tertio, quod prælium Michaelis in Cœlo cum Lucifero fuit pro defendenda illa Muliere, scilicet Maria, contra quam erat odium Draconis, ut in ipso contextu patet, præsertim ibi, Draco persecutus est Mulierem, -- & iratus est Draco in Mulierem.

Tum sic efficaciter argumentor: Prælium commissum à Michaeli cum Lucifero post illius peccatum fuit pro defendenda Maria: Ergo, quia Lucifer in suo peccato aliquid machinatus erat contra honorem Mariæ; nam si de Mariæ nihil Lucifer cogitaverat, ad quid præliaretur Michael pro illa? Aliter: Peccatum Luciferi fuit occasio talis prælia; atqui tale prælium fuit pro Maria: Ergo peccatum Luciferi fuit aliqua molitus contra honorem Mariæ, nimis, quia in eo aliquid sibi indignum suspicatus est; sed Angelo superbissimo nihil indignius videri potuit, quam adorare tamquam suam Dominam, & Reginam Mulierem inferioris naturæ respectu sua: Ergo adoratio Mariæ fuit